

Izvešće o javnoj raspravi Nacrta plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa za Grad Mali Lošinj i Cres

Nositelj Projekta:	Grad Mali Lošinj
Obuhvaćeno područje:	Grad Mali Lošinj, Grad Cres
Savjetnici:	Ericsson Nikola Tesla d.d.

Sažeti izvještaj o javnoj raspravi projekta

Grad Mali Lošinj proveo je javnu raspravu projekta, u skladu sa strukturnim pravilima ONP-a.

Javna rasprava

Javna rasprava bila je otvorena u razdoblju od 03.07.2019. - 04. 08. 2019. Obavijest o pokretanju prve javne rasprave dostavljena je NOP-u, koji je tu informaciju objavio na mrežnim stranicama NOP-a (<https://nop.hakom.hr/>).

Svi dokumenti za prvu javnu raspravu postavljeni su na mrežne stranice Grada Malog Lošinja što je obuhvaćalo:

- Nacrt PRŠI
- Prilog javnoj raspravi u svrhu verifikacije boja područja Nacrta PRŠI
- Obrazac za sudjelovanje u javnoj raspravi
- Očitovanje na upit o demarkacijskim točkama
- PRELIMINARNA OCJENA-Mali Lošinj

Do završetka prve javne rasprave svoje podatke, komentare i prijedloge vezane uz projekt dostavio je samo jedan operator:

- Hrvatski telekom d.d., Roberta F. Mihanovića 9, Zagreb (HT)

Očitovanja Grada malog Lošinja na podatke, komentare i prijedloge operatora koji su zaprimljeni u postupku dodatne javne rasprave projekta, zajedno s relevantnim zaključcima koji su ugrađeni u konačnu verziju PRŠI-ja, nalaze se u nastavku ovog dokumenta.

Očitovanje Grada Malog Lošinja na podatke, komentare i prijedloge operatora zaprimljene u postupku javne rasprave projekta

Očitovanja Grada Malog Lošinja na podatke, komentare i prijedloge operatora koji su zaprimljeni u postupku javne rasprave projekta navedena su u nastavku u tabličnom obliku.

Komentar dostavio **HT d.d.**

Komentari zaprimljeni **29. 7. 2019.**

Komentar Operatora	Odgovor NP-a
Kategorija: Iskaz komercijalnog interesa	
HT iskazuje interes za sudjelovanjem u Projektu putem investicijskog modela A (privatni DBO).	Primljeno na znanje. HT nije iskazao komercijalni interes.

	<p>U iskazu posjedovanja infrastrukture za pružanje usluga NGA brzinama HT je deklarirao da ne posjeduje odgovarajuću infrastrukturu za ukupno 2828 adresa (od čega 1464 adrese na području grada Malog Lošinja te 1364 adrese na području grada Cresa) koje su u inicijalnom mapiranju označene kao sive.</p> <p>Te adrese su poslone na verifikaciju u NOP radi utvrđivanje konačne NGA boje što je od strane NOP-a i učinjeno. S tako utvrđenim konačnim NGA bojama je dovršen dokument "Plan razvoja širokopolasne infrastrukture jedinica lokalne samouprave otoka Cresa i Lošinja" i svi pripadajući prilozi.</p>
<p>Kategorija: Verifikacija boja područja i obuhvat provedbe projekta</p>	
<p>HT u Prilogu 1 dostavlja detaljne podatke o područjima Projekta na kojima je trenutno u mogućnosti pružati širokopolasni pristup s brzinama od najmanje 30 Mbit/s.</p> <p>HT naglašava da je Prilog 1 ispunio na temelju raspoloživih mjerenja postojećih širokopolasnih linija i na temelju predikcije minimalnih dostupnih brzina za ostale adrese koje HT ne prepoznaje kao svoje korisnike.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>Sve adrese za koje je naznačeno da je dostupna (silazna brzina veća od 30 Mbit/s) ili se planira dostupnost nepokretnog širokopolasnog pristupa s</p>

<p>Zaključno, HT traži da sve adrese (korisnički objekti) za koje je naznačeno da je dostupna brzina širokopojasnog pristupa od najmanje 30 Mbit/s isključe iz ciljanog obuhvata provedbe Projekta, a s obzirom da navedene adrese predstavljaju tzv. siva područja, a čije su-financiranje javnim sredstvima nije dozvoljeno u OPKK.</p>	<p>silaznim prijenosnim brzinama od najmanje 30 Mbit/s, isključene su iz ciljnog obuhvata provedbe Projekta, odnosno tretiraju se kao tzv. siva područja. To će biti uključeno u konačnu verziju PRŠI-a.</p>
<p>Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka</p>	
<p>HT predlaže da se ovo poglavlje u konačnom PRŠI-u u potpunosti prikaže odnosno uskladi s uputom NOP-a o demarkacijskim točkama od 28. veljače 2019. (KLASA: 302-03/18-04/01; URBROJ: 376-13-19-2)¹, slijedom koje je u fazi javne rasprave potrebno prikupiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Od OiV-a: plan izgradnje NP-BBI agregacijske infrastrukture, koji sadrži popis naselja iz obuhvata PRŠI-ja u kojima se planira uspostaviti agregacijske čvorove i planirane trase za povezivanje tih čvorova b. Od operatora: predložene lokacije demarkacijskih točaka (na razini naselja). <p>Slijedom Upute, HT dostavlja inicijalni prijedlog demarkacijskih točaka na razini naselja (koje bi HT implementirao u okviru svog rješenja), koji smatramo da treba biti integriran u konačni tekst PRŠI-ja, u sklopu objedinjavanja prijedloga i ostalih potencijalno zainteresiranih operatora, ukoliko se donese odluka o izboru investicijskog modela A ili C.</p> <p>S obzirom na geografski položaj naselja, veličinu naselja odnosno potencijalni broj krajnjih korisnika/korisničkih jedinica u naseljima, te postojeću elektroničku komunikacijsku infrastrukturu HT-a koju je moguće iskoristiti u Projektu, HT u svom rješenju predlaže formiranje 5 demarkacijskih točaka u Projektu.</p> <p>Prema trenutnim planovima i raspoloživim tehnološkim resursima predložene demarkacijske točke nalaze se na lokaciji planiranih pristupnih čvorova FTTH tehnologije, koji su spojeni svjetlovodnim kabelom na postojeću agregacijsku mrežu HT-a kako je ispod navedeno u Tablici</p> <p>1.</p>	<p>Primjedba se prihvaća.</p> <p>Finalna verzija PRŠI je ažurirana u skladu sa naputkom iz Inicijalni plan izgradnje agregacijske mreže iz NP-BBI programa za Plan razvoja širokopojasne infrastrukture (dalje: PRŠI) koji obuhvaća područje otoka Cresa i Lošinja (HAKOM-a KLASA: 302-03/19-01/17, URBROJ: 376-07-19-4 od 26. lipnja 2019.)</p>

¹ Dostupno na: <https://nop.hakom.hr/UserDocsImages/Dokumenti/IZ-EU-UP-Demarkacijske%20točke%20uputa20190228.pdf>

GRAD/OPĆINA/NASELJE	ADRESA	KOORDINATE ²	
MALI LOŠINJ	DUBOVICA 2	339146, 4934198	Precizna mikrolokacija demarkacijske točke prema agregacijskoj mreži bit će utvrđena tijekom faze projektiranja, u koordinaciji s NP-BBI programom.
BELEJ	BELEJ 50	335718, 4961718	
CRES	CONS 3	335043, 4982013	
NEREZINE	VLADIMIRA GORTANA 15	333131, 4948834	
ILOVIK	ILOVIK 17	344634, 4926492	
<p>HT će u fazi projektiranja ovisno o konačnom obimu projekta i primijenjenim tehnološkim rješenjima pravovremeno planirati i transparentno informirati OiV o konačnom prijedlogu demarkacijskih točaka, te sve ostale informacije vezane uz mogućnost pristupa istima, u skladu za zahtjevom iz Upute o demarkacijskim točkama.</p> <p>Nadalje, HT posjeduje agregacijsku mrežu koja uz određenu nadogradnju može osigurati potrebne kapacitete tražene unutar Projekta. Usluga agregacijskog povezivanja će se temeljiti na Ethernet tehnologiji.</p>			
Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa usluga			
<p>HT smatra da je planirana zahtijevana minimalna razina pružanih maloprodajnih usluga na NGA širokopolasnoj mreži prihvatljiva ukoliko će predloženi veleprodajni uvjeti i naknade koji će proizaći iz Projekta biti u skladu s veleprodajnim uslugama koje HT nudi u tom trenutku i koje su kao takve regulirane od strane HAKOM-a.</p>			Primljeno na znanje.
Kategorija: Veleprodajni uvjeti pristupa			
<p>Veleprodajne usluge sukladno ONP-u koje će HT nuditi temelje se na popisu veleprodajnih usluga iz Smjernica za primjenu pravila državnih potpora koje se odnose na brzi razvoj širokopolasnih mreža³, odnosno nizu veleprodajnih usluga koje su trenutno propisane HT-u a u sklopu regulatornih mjera od strane HAKOM-a, čime se slaže s popisom predloženih veleprodajnih usluga u Projektu.</p>			Primljeno na znanje. HT nema primjedbi.

² Koordinate prema kartografskoj projekciji HTRS96/TM na elipsoidu GRS80

³ Engl. Guidelines for the application of State aid rules in relation to the rapid deployment of broadband networks (2013/C 25/01)

HT nema primjedbi na opisani postupak određivanje naknada za navedene veleprodajne usluge s obzirom da je isti u skladu s opisanim postupkom određivanja veleprodajnih naknada u poglavlju 2.6.2 ONP-a (Pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada).

Popis veleprodajnih usluga koje HT ima namjeru nuditi na područjima koji su obuhvaćeni s javnom raspravom strukturiran je sukladno mogućim tehnološkim rješenjima koja će biti primijenjena u projektima, uz uvažavanje postojećeg stanja na tržištu i interesa ostalih operatora za pristup novoizgrađenim mrežama.

Trenutna regulacija veleprodajnog tržišta, a koja je zahvaćena izgradnjom pristupne mreže nove generacije je pokrivena sa slijedećim Standardnim ponudama u kojima su opisani uvjeti korištenja te veleprodajne cijene korištenja HT infrastrukture, određene od strane HAKOM-a⁴.

- Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi zasnovanoj na bakrenoj infrastrukturi i tehničkim prostorima - Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji
- Pristup širokopojasnoj elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi na aktivnoj opremi - Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa
- Pristup elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi i povezanoj opremi (kabelska kanalizacija) - Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelske kanalizacije) Hrvatskog Telekoma d.d.
- Pristup pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži za svjetlovodne distribucijske mreže - Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže:

⁴ Dostupne na: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalni-operatori/standardne-ponude>

<p>Visine veleprodajnih naknada i pripadajući uvjeti isporuke usluga u projektima odgovaraju vrijednostima i uvjetima isporuke istih ili usporedivih usluga u područjima u kojima HT posluje pod reguliranim tržišnim uvjetima na području cijele Republike Hrvatske određenima od strane HAKOM-a, što obuhvaća i naknade i uvjete koji su propisani HT-u kroz regulatorne mjere HAKOM-a. Time se postavljaju jednaki uvjeti poslovanja za sve operatore na cijelom području Hrvatske i izbjegava situacija u kojoj bi u različitim područjima vrijedili različiti veleprodajni uvjeti.</p> <p>U slučaju da u budućem razdoblju provedbe Projekta, u sklopu regulatornih mjera vezanih za NGA mreže, budu propisane ili se budu nudile nove veleprodajne usluge, HT će iste uključiti u skup veleprodajnih usluga mreža izgrađenih uz potpore.</p>	
<p>Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture</p>	
<p>HT ovim putem dostavlja preciznije podatke o:</p> <p>a. trasama i slobodnim kapacitetima kabelaške kanalizacije, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima predmetne kabelaške kanalizacije; HT napominje da su traženi podaci regulirani i dostupni na sljedeći način: Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (kabelaške kanalizacije) Hrvatskog Telekoma d.d. (dostupna na web poveznici): https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalni-operatori/standardneponude</p> <p>b. trasama, odnosno položajima stupova nadzemnih elektroničkih komunikacijskih vodova, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima predmetnih stupova; Podaci su dostupni u sklopu Standardne ponude koja se navodi u prethodnoj točki a. Uvjeti i naknade nisu regulirani i trenutno HT nema u ponudi uslugu pristupa slobodnim kapacitetima nadzemnih stupova. U planu je raspisivanje uvjeta i naknada koje će biti izračunate sukladno troškovima prema troškovnom modelu „odozdo prema gore“ te će iste biti tržišno usmjerene. HT će dostaviti uvjete i naknade nakon što budu definirane i odobrene od strane Uprave HT-a.</p> <p>c. položajima antenskih stupova bežičnih mreža, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnom prostoru na predmetnim stupovima; Podaci su javno dostupno putem sljedećeg linka: http://mapiranje.hakom.hr/. Uvjeti i naknade nisu regulirani već HT za isto ima komercijalne uvjete i naknade. Zakup prostora na antenskim stupovima HT-a je moguć uz prethodnu provjeru svih parametara lokacije, a prvenstveno</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>Postojeći PRŠI je radi ekonomičnije izgradnje predvidio korištenje postojeće elektroničke komunikacijske infrastrukture.</p>

ovisi o opremi koja se želi postaviti na antenske stupove. Provjere koje je nužno obaviti obuhvaćaju provjeru statike stupa obzirom na povećano opterećenje, provjeru raspoloživog prostora u kontejneru/prostoriji u kojem se postavlja oprema, provjeru dostatnosti zakupljene električne snage, provjeru radiofrekvencijske kompatibilnosti s postojećim uređajima na lokaciji te provjeru postoji li eventualni iskaz interesa nekog od mobilnih operatora za tu lokaciju.

U zasebnom dokumentu, naznačenom kao strogo povjerljivi dokument, HT u Prilogu 2. dostavlja komercijalni cjenik za prethodno navedenu uslugu zakupa. HT ovim putem traži da se isti tretira kao povjerljivi.

d. postojećim mrežnim čvorovima i pripadnom slobodnom prostoru za smještaj (kolokaciju) opreme, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnom prostoru u predmetnim čvorovima ; HT napominje da su traženi podaci regulirani i dostupni na sljedeći način:

Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dostupna na web poveznici: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalnioperatori/standardne-ponude>)

e. postojećim trasama svjetlovodnih kabela i pripadnim slobodnim kapacitetima (broj neosvijetljenih niti), zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup slobodnim kapacitetima (neosvijetljenim nitima) predmetnih svjetlovodnih kabela;

HT naglašava da obaveza davanja pristupa neaktivnim svjetlovodnim vlaknima (dark fiber) ne podliježe za jezgreni i agregacijski dio elektroničke komunikacijske mreže prvenstveno iz razloga što ovaj dio elektroničke komunikacijske mreže mora biti riješen u sklopu NPBBi projekta. Radi transparentnosti, pristup neaktivnim svjetlovodnim vlaknima (dark fiber) odnosi se prvenstveno na spajanje aktivne opreme operatora korisnika u backhoul dijelu mreže (spajanje aktivnog pristupnog čvora s agregacijskom mrežom), a u slučaju da ne postoji slobodan prostor u cijevima EKI za uvlačenje kabela od strane Operatora korisnika te spajanju lokacije distribucijskog čvora u pristupnoj mreži s aktivnom opremom Operatora korisnika – „feeder“ (ONT pristupni čvor).

Traženi podaci regulirani su i dostupni na sljedeći način: Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dostupna na web poveznici:

<https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalni-operatori/standardne-ponude>)

f. postojećim trasama mreže bakrenih parica, zajedno s uvjetima i iznosima naknada za pristup mreži bakrenih parica.

HT napominje da su traženi podaci regulirani i dostupni na sljedeći način:

<p>Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dostupna na web poveznici: https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalnioperatori/standardne-ponude) – usluga najma petlje (ULL) te najam podpetlje.</p>	
Kategorija: Ostalo	

a) Komentari na poglavlje 4.3 nacrtu PRŠI-a Tehničke karakteristike širokopojasne mreže

Vezano uz sljedeće navode: „U slučaju svjetlovodnog povezivanja krajnjih korisnika sa središnjom točkom do objekata treba voditi kabele sa sljedećim brojem svjetlovodnih niti: do objekata samo s domaćinstvima: barem 1 par svjetlovodnih niti, odnosno barem 2 niti po domaćinstvu, u skladu sa pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama; do objekata s tvrtkama ili institucijama: najmanje 2 para svjetlovodnih niti, odnosno barem 4 niti po tvrtki ili ustanovi“, HT ovakve zahtjeve smatra predimenzioniranima, štoviše, ističe da isti nisu u skladu sa važećim Pravilnikom o svjetlovodnim distribucijskim mrežama (NN 57/2014)_ (dalje u tekstu: Pravilnik o SDM-u) prema kojemu se ukupan broj niti u distribucijskoj mreži (dakle od centralne točke do korisničke jedinice) dimenzionira s 1,2 niti u odnosu na ukupni broj postojećih i planiranih korisničkih jedinica.

Vezano za tražene uvjete za centralne točke navedene u odjeljku Centralne točke, HT napominje da trenutno na razini države nije zakonskim ili pod-zakonskim (provedbenim) aktom uređeno na koji način je potrebno osigurati uvjete centralnih točaka. Međutim, HT napominje da je svakako potrebno osigurati adekvatni prostor za smještaj demarkacijskog čvora, ali se ne slaže da NP definira ovim putem (u nacrtu PRŠI-a) uvjete koje moraju ispuniti prostori za čvorišta, a s obzirom da su uvjeti korištenja već definirani i javno dostupni unutar sljedeće HT-ove standardne ponude: Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (dostupno na: <https://www.hrvatskitelekom.hr/poslovni/veleprodaja/nacionalni-operatori/standardne-ponude>).

Primjedba se prihvaća.

U konačnoj verziji PRŠI-a broj svjetlovodnih niti biti će usklađen će važećim Pravilnikom. Pri čemu treba naglasiti da se istim definira **minimalni broj niti**.

Primjedba se ne prihvaća.

Upravo zbog toga što ova problematika nije definirana na razini države, a vaša Standardna ponuda koju navodite obrađuje problem kolokacijskih prostora koji se ni po kakvim kriterijima ne mogu uspoređivati sa pojmom centralne lokacije (dalje: CO). Osim tog CO lokacija kod NGN mreža na bazi svjetlovodnog vlakna predstavlja važnu lokaciju gledano sa svih aspekata (pouzdanost, raspoloživost i sl.).

b) Komentar na poglavlje 5.4.2. Operator – prihvatljivi prijavitelj

Vezano za odredbu „Na svakoj demarkacijskoj točki trajno omogućiti pristup pasivnim dijelovima pristupne mreže (kabelskoj kanalizaciji, nadzemnoj mreži stupova, neosvijetljenim nitima, vanjskim kabinetima) izgrađene kroz ONP program u naselju u kojem se nalazi demarkacijska točka, a što prijavitelj dokazuje Izjavom prijavitelja“ HT moli da se ista briše iz razloga što navedene obveza nije propisana niti u jednom od programa (niti u ONP-u, niti u NP-BBI-u), kao niti u važećoj Uputi o demarkacijskim točkama. Pretpostavljamo da je navedenom formulacijom autor teksta nacrtu PRŠI-a želio naglasiti obvezu iz ONP-a, poglavlje 2.6.1. Obvezni skup veleprodajnih usluga, a koja glasi: „Obveza veleprodajnog pristupa pasivnoj mrežnoj infrastrukturi izgrađenoj u projektima (kabelskoj kanalizaciji, nadzemnim stupovima, neosvijetljenim nitima i prostoru u uličnim kabinetima) mora biti vremenski neograničena za operatore mreže izgrađene uz potpore (članak 80a SDPŠM-a)“. HT napominje kako u potpunosti podupire navedenu obvezu iz ONP-a, međutim gore navedena obveza formulirana u tekstu nacrtu PRŠI-a nepotrebno dovodi predmetnu obvezu iz ONP-a u korelaciju sa obvezama operatora na demarkacijskim točkama („Na svakoj demarkacijskoj točki...“).

Naime, takva formulacija je nejasna i u suprotnosti s HAKOM-ovom Uputom o demarkacijskim točkama, a s obzirom da je demarkacijska točka čvor pristupne mreže (dakle točka u prostoru), stoga smatramo da je navedenu odredbu potrebno izbrisati ili preformulirati u smislu poopćenja, i to upravo onako kako je navedeno u ONP-u, odnosno da bude jasno da se navedeno odnosi na pasivnu infrastrukturu izgrađenu uz potpore neovisno o kojem se prostornom obuhvatu radi, ali sve u skladu sa važećim propisima o izgradnji i zajedničkom korištenju pasivne infrastrukture. Stoga smatramo da rečenicu u nacrtu PRŠI-a treba preformulirati da glasi: „Obveza veleprodajnog pristupa pasivnoj mrežnoj infrastrukturi izgrađenoj u projektima (kabelskoj kanalizaciji, nadzemnim stupovima, neosvijetljenim nitima i prostoru u uličnim kabinetima) mora biti vremenski neograničena za operatore mreže izgrađene uz potpore (članak 80a SDPŠM-a) i u skladu sa važećim propisima o izgradnji i zajedničkom korištenju pasivne infrastrukture.“

Primjedba se prihvaća, tekst je poopćen.

Primljeno na znanje.